

Yttrande

Kulturresevat Slottsskogen

Samråd

Diarienummer SBK: BN0666/18

Handläggare SBK: Sophia Älfvåg, Madelene Seberbrink

Handläggare FK: Fredrik Wejde

Naturskyddsföreningen i Göteborg ställer sig positiva till stadens förslag att bilda ett Kulturresevat för Slottsskogen.

Föreningen instämmer i att Slottsskogen har höga natur- och kulturvärden, samt värden för friluftsliv med mera, och förtjänar det långsiktiga skydd som ett beslut om kulturresevat kan ge. Det är även positivt då bildandet av ett resevat leder till en skötselplan som kan ta ett helhetsgrepp om både eventuella förändringar, engångsåtgärder och den kontinuerliga skötseln. Det kan både skydda ett relativt stort område med mycket höga naturvärden, särskilt kopplade till lövskog, från exempelvis exploatering (som är det största hotet mot biologisk mångfald på land) men även gynna mångfalden genom bra skötsel. Detta kan bidra till att uppfylla miljömål, exempelvis enligt Göteborgs stads miljö- och klimatprogram och de globala miljömålen.

Naturskyddsföreningen i Göteborg vill också lämna några förslag inför det kommande arbetet, både i den fortsatta beslutsprocessen och det mer övergripande på längre sikt utifrån potentialen i och med förslaget till kulturresevat. Det omfattar bland annat att tydliggöra och skydda naturvärdena ytterligare, inkludera Slottsskogsvallens område samt att på sikt ta ett större grepp om pedagogiska verksamheten och skapa ett besökscentrum.

Förslag inför granskningskedet

Naturvärden och biologisk mångfald

Slottsskogen har mycket höga naturvärden, vilka lyfts i beskrivningarna av resevatet. Det vore positivt om naturvärdena förtydligas i beskrivningen om syftet i sin egen rätt, och inte bara för vår skull (som besöksmål, för friluftsliv, ekosystemtjänster med mera).

I förslaget till föreskrifter så tar B-föreskrifterna höjd för skötsel av naturvärden på ett bra sätt, men A-föreskrifterna omfattar enbart kulturvärden. Vi anser att de senare bör kompletteras med någon form av föreskrift som värnar naturvärdena mot storskalig förvanskning eller negativ

förändring. Exempelvis beskrivs på sida 23 hur översiktsplanen särskilt nämner de ekologiska värdena, vilket bör återspeglas i A-föreskrifterna.

I förslaget till bildandet av kulturresevat i Slottsskogen lyfts den biologiska mångfalden på många ställen. Det är positivt och relevant då det både finns mycket att värna och förstärka. Vi ser gärna ännu fler konkreta åtgärder, exempelvis en engångsåtgärd i skötselplanen att se över belysningen (dock med hänsyn till kulturvärden) för att minimera störningen av nattaktiva djur, till exempel parkens fladdermöss, eller säkerställa att inte gräsklippare skadar eller dödar djur (exempelvis självgående gräsklippare nattetid).

Olika skydd i olika delar av Slottsskogen

Naturskyddsföreningen i Göteborg instämmer att skyddsformen kulturresevat är bra och långsiktig, och det är mycket positivt att merparten av Slottsskogen skyddas enligt förslaget.

Uppdraget omfattade dock att skydda hela Slottsskogsområdet. Det är förståeligt att området för den framtida Lindholmsförbindelsen har undantagits, men det saknas underlag om hur området kan förändras samt vilka värden som kan påverkas och behöver skyddas. Det kan även komma att påverka resten av Slottsskogen genom exempelvis förändrade dagvattennivåer. Beslutshandlingen bör kompletteras med en kort information om hur detta område kan förändras (utifrån nuvarande bedömning) och hur det i så fall kan påverka resten av Slottsskogen.

För området runt Slottsskogsvallen föreslås att den befintliga detaljplanen uppdateras, samt att Slottsskogsvallen och kullarna förklaras som byggnadsminne utan att det framgår när detta kan tänkas ske. Naturskyddsföreningen i Göteborg anser att även detta område bör/ska inkluderas i kulturresevatet, så att till exempel skydd och skötsel av kullarna kan säkerställas på samma sätt som i resten av parken.

Vatten

Förslaget innehåller både intressant bakgrundsinformation och förslag, exempelvis hur Slottsskogen består av utdikade våtmarker och att det kan bli aktuellt med nya våtmarker. Det vore intressant att se mer konkreta förslag kring detta, då merparten våtmarker generellt förstörts genom dikning. Det är positivt med förslag att stärka kopplingen (konnektiviteten) mellan land och vatten i dammar med groddjur (till exempel skötselplanen på sida 36). En stärkt koppling kan gynna mångfalden i alla vattenmiljöer i parken. Det vore positivt om fler flacka strandytor kan skapas och nya hinder undviks, eller skapa alternativ till befintliga så kallade cortenstålskanter.

Det nämns att Slottsskogen kan påverkas av dagvatten, eventuellt både inom parken och från omgivningen. Till exempel föreslås fågeldammarna användas för dagvatten-och skyfallshantering (sida 24 i beslutshandlingen). Dock bör handlingarna kompletteras med översiktlig information om dagvatten, exempelvis avrinningsområden, rinnvägar, föroreningar (speciellt om det leds till en fågeldamm) samt hur omhändertagande av dagvatten ska ske utan negativ påverkan på naturvärden. Om det kan ske så vore det intressant att kombinera med våtmarksförslaget (punkt 18 på sida 15 i beslutshandlingen) för att möjliggöra ytor med en "naturlig" översvämningssystem som kan främja den biologiska mångfalden.

Grönt kulturarv och pedagogik

I handlingarna lyfts Slottsskogen som en tillgång för pedagogisk verksamhet. Naturskyddsföreningen i Göteborg instämmer, men uppfattar det som att förslagen huvudsakligen mest riktas till barn. Det är viktigt med resurser som inkluderar vuxna i den pedagogiska verksamheten på ett kvalificerat sätt. Några exempel kan vara att odla äldre, hotade kulturväxter, använda äldre tekniker och lokalt växtmaterial, vilket bör ingå i skötselplanen. Det bör då även kopplas till information till exempel visa upp kompost och återbruk, informera om biologisk mångfald i kombination med kulturarv, och vad som görs och varför. Mycket intressant material har tagits fram i arbetet med kulturreseptet, det vore positivt om det kan tillgängliggöras i parken framöver. Ett annat spår är att informera om hållbar omställning i stort, både ekologiskt och klimatmässigt och hur Slottsskogen bidrar till denna omställning. Se även mer långsiktigt förslag nedan om pedagogik.

Verksamheter och slitage

En del av skötseln av Slottsskogen handlar om att hantera slitage från många besökare, evenemang med mera. Det vore bra om det togs upp i underlaget inklusive hur det kan påverka både naturvärden och upplevelsen för besökare. Det bör omfatta både evenemang, allmänhetens aktiviteter (som frisbeegolfbanan) samt verksamheter med tillstånd som eventuellt utökad förskoleverksamhet.

Kartunderlag och omgivningar

Generellt skulle det underlätta om kartorna förtydligades.

Det vore också bra med en karta som visar både störningar (exempelvis dagvatten, buller) och planerade förändringar i närområdet (exempelvis var Lindholmsförbindelsen ska dras, omvandling av Dag Hammarskjöldsleden till grön boulevard med mera). Det skulle underlätta

förståelsen för hur omgivningen påverkar Slottsskogen idag och i framtiden. Handlingarna bör kompletteras med en kort beskrivning om störningar från omgivningen (buller, ljus, föroreningar, barriärer etcetera) och hur de negativa effekterna på parkens natur- och kulturvärden (i vid bemärkelse) kan minimeras. I detta skede gäller det främst genom åtgärder i parken, men på sikt potentiellt även genom omvandlingar i närområdet.

Förslag på längre sikt

Förslaget till kulturresevat aktualiserar även Slottsskogens roll i ett större sammanhang där parken kan tillföra ännu mer än idag.

Grön infrastruktur

Slottsskogen har flera naturvärden och det är positivt att skydda ett så stort område mitt i staden, både i sig själv och med närhet till Änggårdsbergen och Tremilaparken söderut. Dess ekologiska värde höjs ytterligare om parken kan ingå i ett grönt nätverk och knyta an till större naturområden. Det ger förutsättningar för olika arter och individers möjlighet att sprida sig. Det blir särskilt viktigt i ett framtida förändrat klimat. En grön omvandling i närområdet kan därmed bidra till att uppnå syftet med kulturresevatet på längre sikt.

Friluftsliv, omställning och besökscentrum

Slottsskogens koppling till Botaniska, Änggården och vidare mot Tremilaparken kan också förstärka dess roll för friluftslivet och bidra på ett värdefullt sätt att nå de nationella friluftslivsmålen och Göteborgs miljömål om en hälsosam livsmiljö. Det är positivt att tydliggöra entréer med mera för besökare, och på sikt kan detta kanske utvecklas ännu mer.

I Slottsskogen finns både potential för att vidareutveckla naturvärden och kunskap om dessa och hållbar utveckling som gynnar hela staden. Arbetet kan knytas till fler miljömål och kompletteras med en mer genomgående beskrivning om hur Slottsskogens kulturresevat kan bidra till omställningen mot en mer ekologiskt hållbar stad.

Kulturresevatet skulle kunna vara en plats för stadsbor att inte bara utöva friluftsliv eller uppleva kultur- och naturvärden utan också få stöd i klimatomställningen. Resevatet skulle kunna vara stadens kunskapskälla i teori och praktik samt en föregångare för att ge redskap i omställningsarbetet. Det kan omfatta att låta den pedagogiska verksamheten ta ett bredare grepp om miljö- och hållbarhetsfrågor och omfatta kurser, kunskap, utställningar, information om

parkens naturvärden och hur de sköts mm. även mot vuxna (se ovan). Som en del i det kan även höga krav ur miljösynpunkt ställas på entreprenörer etcetera.

Vi skulle därför vilja föreslå ett besöks- eller naturcentrum med två uppdrag:

- Agera som en entré för friluftslivet från Slottsskogen (med bra kollektivtrafikförbindelse) mot Tremilaparken med information, guidningar med mera. Inte minst för att vägleda nya besökare rätt.
- Vara ett centrum för pedagogik och kunskapsinhämtning inom hållbarhet, omställning, natur- och kulturvärden, guidningar, kurser och träffpunkt för föreningar som är aktiva i Slottsskogen med mera.

Slutsats

Naturskyddsföreningen i Göteborg är positiva till att Slottsskogen föreslås att bli ett kulturresevat. Det finns stora natur- och kulturvärden att bevara, med ytterligare potential framöver. Det finns dock även potential till förbättringar i förslaget, som att lyfta och skydda naturvärden ännu mer, inkludera Slottskogsvallen samt att utöka den pedagogiska verksamheten som en del i att nå Göteborgs miljömål. Dessa förslag syftar till att ytterligare förstärka Slottsskogens roll i Göteborg och ge ytterligare stöd för bildandet av kulturresevat.

Stadsplaneringsgruppen
Naturskyddsföreningen i Göteborg

Genom
Lena Nilsson
Ordförande